

SKÄRSTADDALENS KULTURLANDSKAP

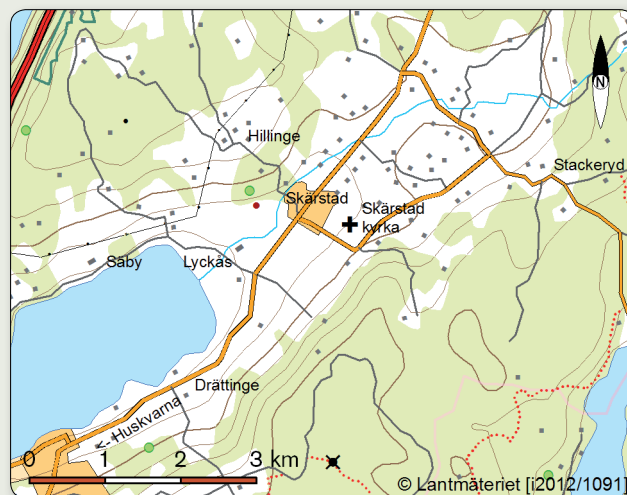
Ett par mil nordost om Jönköping ligger Skärstaddalen, ett av de bördigaste områdena i länet. Den goda jorden och det gynnsamma klimatet har lockat människor till dalgången alltsedan förhistorisk tid. Därför är det inte förvånande att många stenåldersfynd hittats i åkrarna vid plöjning. Ett av länets finaste bronsåldersfynd kommer från byn Hillinge ca 1 kilometer nordväst om Skärstad kyrka, och inte så långt därifrån har även ett par stormanshögar från yngre järnåldern (500–1050 e.Kr.) grävts ut. Gravarna i dalbotten ingår i ett mycket fornlämningsrikt stråk, som förutom Skärstad också omfattar Grännatrakten och Visingsö.

Under 1200-talet byggdes en första stenkyrka i Skärstad och på 1400-talet tillkom en ny på samma plats. Denna revs ca 1820 och ersattes av en ny stor kyrka i nyklassicistisk stil. Runt kyrkan ligger prästgården, skolan, lärarbostaden, sockenstugan och ett par bostadshus. Dessutom ligger den gamla gästgivaregården öster om kyrkbyn kvar. Kyrkbyn omges av ett hävdad odlingslandskap med ängs- och hagmarker delvis bevarade på höjderna.

I Skärstaddalen finns också flera herrgårdar, till exempel Lyckås, Drättinge, Säby och Stackeryd. Särskilt påkostad är mangårdsbyggnaden på Lyckås som uppfördes 1863. Exteriören har en detaljrik putsfasad och interiört finns omfattande dekorationsmålningar. Den bebodda mangårdsbyggnaden på Drättinge är byggd 1926 i karolinsk stil. Bakom denna byggnad står den nu oanvända, gamla herrgårdsbyggnaden troligen från slutet av 1780-talet. Till gårdsmiljöerna hör även ekonomibyggnader, torp- och arbetarbebyggelse. Vid Lyckås finns dessutom ett före detta stationshus och ett magasin – båda är minnen från den smalspåriga järnvägen, som tidigare gick mellan Jönköping och Vireda.

Skärstads kyrka har en mosaik som altarbild. Mosaiken är skapad av konstnären Bo Beskow 1972. Foto Jönköpings läns museum.

SMULTRONSTÄLLE 65

HITTA HIT

Kör gamla "riksettan" från Huskvarna genom Gisebo och Kaxholmen mot Skärstad. Ca 25 km norr om Huskvarna ligger Skärstad.

Koordinater:

Skärstad kyrka: N
6415750/E 462832 (SWE-
REF 99 TM) // N 57° 52'
55,36", E 14° 22' 23,69"
(WGS84)

Lyckås herrgård på en bild tagen före 1905, eftersom unionsflaggan vajar för vinden. Foto Jönköpings läns museum.

JÖNKÖPINGS LÄNS
MUSEUM

036-30 18 00 ▪ www.jkpglm.se

SMULTRONSTÄLLEN

Ute i landskapet finns massor att upptäcka! Läns museet presenterar här smakprov på sevärdheter i Jönköpings län med utgångspunkt i kulturmiljöer och kulturarv.

Här finns välkända kulturminnesmärken såsom Habo kyrka och domarringarna i Smålandsstenar, men också mer okända pärlor såsom flottningsslämnarna i Valån och Stengårdshults kyrka. I länet finner vi många spår efter forna tiders människor och verksamheter, allt ifrån slott- och herresäten till övergivna vägbanor och odlingsrösen i skogsmark.

Vår tanke med Smultronställen är att det ska locka till utflykter i kulturlandskapet – där finns vår historia, som tar sig olika uttryck i den fysiska miljön. Det är ett arv värt att uppleva och värna. Under rubriken Smultronställen kommer vi allteftersom fylla på med ännu fler sevärdheter, både för länsbor och långväga besökare. Ju fler som upptäcker dessa pärlor, desto större möjlighet att de bevaras för framtiden.

FAKTA

I Jönköpings län finns över 40 000 registrerade fornlämningar, 87 riksintressanta kulturmiljöer, närmare 130 byggnadsminnen, ungefär 150 kyrkor, 100-talet hembygdsgränder med samlad äldre bebyggelse, ett stort antal industrihistoriska miljöer samt två kulturreservat. Därtill finns också ett stort antal kulturmiljöer med bevarandevärd bebyggelse. En del av dessa kan man få information om via länsstyrelsens och kommunernas hemsidor. Man kan även hitta beskrivningar via de olika hembygdsföreningarnas respektive sidor.

BRA ATT VETA

Tillgängligheten till de olika smultronställena varierar. En del är välskyltade, enkelt tillgängliga och uppfyller krav på parkeringsplatser etc. Andra kräver mer av besökaren, kanske behöver man gå en längre sträcka för att nå sitt mål, ibland är det snarlig skog och väl framme möts man kanske av en trasig skylt (om det ens funnits någon). Platserna bär dock alltid på en spännande och intressant historia.

Notera också att många av de kulturhistoriska byggnaderna är privatägda och endast tillgängliga för exteriör beskådan. Respektera privat tomtmark. Många kyrkor är öppna sommartid. Under andra tider på året brukar man kunna kontakta kyrkvaktmästaren som öppnar upp.

